

FONTOS MEGFONTOLÁSOK A GYERMEKEK HUMANITÁRIUS VÁLSÁGHELYZETBEN VALÓ MENEKÍTÉSÉHEZ

Mit tegyél, ha segítőként menekülő gyerekekkel és családokkal találkozol? Miről kell meggyőződnöd, és kit, miről kell tájékoztatnod? Mire és hogyan készítsd fel a gyerekeket, és mire figyelj, amikor beszélgetsz velük? Ezekre a kérdésekre ad választ az a gyakorlati útmutató és ellenőrző lista, amit a *Changing the Way We Care* szervezet [készített](#) a gyerekeket és a családokat segítők számára az Ukrajnában és a környező országokban kialakult humanitárius helyzetre válaszul.

Az útmutató három részből áll:

- Az **I. rész** ismerteti azokat az alapelveket, amelyek útmutatót jelentenek az elszakadás veszélyének kitett vagy a családjától már elszakadt gyerekekkel való intervenciókhoz humanitárius válsághelyzetben.
- A **II. rész** a gyerekek menekítéséhez és az arra való felkészüléshez kapcsolódó intézkedéseket tartalmazza.
- A **III. rész** azokról a feladatokról szól, melyek egy gyerek vagy gyerekek egy csoportjának új helyszínen vagy új országban történő fogadásához kapcsolódnak.

Az útmutató egy ellenőrző listát is tartalmaz, amely segít végiggondolni a legfontosabb szempontokat, illetve további hivatkozásokat ajánl az egyes témákban.

Az útmutató magyar, angol, ukrán, román és orosz nyelven is elérhető. A magyar fordítást a szerző engedélyével a Hintalovon Alapítvány készítette.

SZEMPONTRENDSZER A GYERMEKEK HUMANITÁRIUS VÁLSÁGHELYZETBEN VALÓ MENEKÍTÉSÉHEZ

Ez az útmutató a gyerekeket, a családokat és a családjuktól elszakadt gyerekeket segítők számára készült az Ukrajnában és a környező országokban kialakult humanitárius helyzetre válaszul.

Humanitárius válsághelyzetben a gyermekeknél különösen nagy a kockázata annak, hogy elszakadnak a családjuktól vagy a gondviselőjüktől. Minden intézkedést meg kell tenni annak érdekében, hogy a gyermekek a családjukkal vagy az elsődleges gondviselőjükkel maradhassanak, és az elszakadást megelőzzük. Fontos, hogy felismerjük és mérlegeljük, mivel segítjük jobban a gyerekeket: a veszélytől való azonnali megóvás fontosabb-e egy adott helyzetben, mint a gyermekek új helyre való menekítése során szerzett esetleges érzelmi károsodás. Ez a dokumentum összefoglalja azokat a kulcsfontosságú alapelveket és konkrét intézkedéseket, amelyeket mindenképpen meg kell valósítani, amikor a gyerekeket a családjukkal együtt vagy akár tőlük elszakadva menekítik. Az itt szereplő információkat egy, a témában elismert nemzetközi útmutató szolgáltatta. A jelen dokumentum ezen útmutatót nem helyettesíti, hanem azokkal a már létező bevált gyakorlatokkal, útmutatókkal és eszközökkel együtt alkalmazandó, amelyek bemutatják, hogy vészhelyzetben hogyan lehet a

gyermeket úgy menekíteni, hogy közben a jogait, a biztonságukat és a legfőbb érdeküket is szem előtt tartsuk.

Az Ukrajnában és a környező országokban kialakult humanitárius helyzetben a segítők feladata, hogy megkeressék majd a kísérő nélküli és a családjuktól elszakadt gyermekekkel foglalkozó felkészült munkatársakat és humanitárius szereplőket, akik a nemzetközi előírásoknak és gyakorlatoknak megfelelően fognak tevékenykedni. A jelen útmutató célja, hogy információhoz juttassa a segítők, és megkönnyítse többek között azon alapelvek és kulcsfontosságú intézkedések elsajátítását, amelyek a gyermekekkel és családokkal, valamint a családjuktól elszakadt gyermekekkel vészhelyzetben történő kapcsolatfelvételhez szükségesek.

Az útmutató három részből áll. Az **I. rész** ismerteti azokat az alapelveket, amelyek útmutatóként szolgálnak minden, az elszakadás veszélyének kitétt vagy a családjától már elszakadt gyermekkel való kapcsolatfelvétel során a humanitárius válsághelyzet alatt. A **II. rész** a gyermekek menekítéséhez és az arra való felkészüléshez kapcsolódó kulcsfontosságú intézkedéseket tartalmazza. A **III. részben** azokról a nélkülözhetetlen intézkedésekről van szó, amelyek egy-egy gyermek vagy gyermekek csoportjának új helyszínen, többek között az országhatáron keresztül történő fogadásához kapcsolódnak. Az ide vonatkozó dokumentumok a jelen dokumentumban szereplő linkeken keresztül elérhetőek, amennyiben további vagy részletesebb információkra van szükség.

I. Kulcsfontosságú alapelvek a gyermekek vészhelyzetben történő meneküléséhez kapcsolódó döntések meghozatalához és az erre vonatkozó intézkedések megtételéhez

- 1. Ne árts** – ez biztosítja, hogy mindenkor, különösen a válsághelyzetek során megakadályozza a gyermekek sérülését, például a visszaélést és az erőszak valamennyi formáját, a trauma kialakulását és a pszichológiai szenvedést.
- 2. A gyermek legfőbb érdeke** – a gyermek jóllétét, jogait és védelmét helyezi minden döntés, folyamat és intézkedés középpontjába.
- 3. A gyermek élethez, túléléshez és fejlődéshez való joga** – ez biztosítja, hogy minden gyermek – ideértve a kísérő nélküli és a családjuktól elszakadt gyermekeket – élete védve legyen, továbbá hogy egészségesen nőjenek fel és fejlődjenek, ideértve a maximális emberi lehetőségeik eléréséhez szükséges erőforrásokhoz való hozzájutást is.
- 4. A gyermekek biztonsága a legfontosabb valamennyi intézkedés végrehajtása és döntés meghozatala során.** A gyermekek – többek között azok, akik családjukkal/gondviselőjükkel együtt érkeznek vagy azok, akik tőlük elszakadtak – menekítése speciális biztonsági protokollok és gyakorlatok betartását követeli meg. A gyermek menekülését megelőző, a menekülés alatti és az azt követő biztonsága érdekében a megállapított protokollokat minden olyan felnőttnek meg kell értenie és azokhoz alkalmazkodnia kell, aki a gyermekkel együtt mozog, érte felelős, fogadja és támogatja a gyermeket. Minden munkatársat, aki a humanitárius válsághelyzetben dolgozik, legyen akár fizetett, akár önkéntes munkatárs, a legjobb biztonsági gyakorlat szerint kell toborozni. Lásd [a 9–15. oldalakat](#) a gyermekvédelem kockázatai és válaszaival tekintetében.
- 5. A nemzetközi gyermekjogi eszközök és jó gyakorlatok betartása** – azt jelenti, hogy a gyermekek – többek között a kísérő nélküli és a családjuktól elszakadt gyermekek –

országhatáron keresztül történő menekülésekor és fogadásakor ezeket mindig be kell tartani. Ha a gyermeket az országhatáron keresztül evakuálják, egy családtagjának (ha lehetséges) vagy általa ismert felnőtt gondviselőnek el kell kísérnie.

6. **Elsőbbséget élvez a gyermekekről**, többek között a családjuktól vagy a gondviselőjüktől elszakadt gyermekekről **való családalapú gondoskodás**. Amikor a **családnak mennie kell**, a családok egyben tartása mindig elsődleges fontosságú. [Családalapú alternatív gondoskodás](#) és végső soron a szülővel/gyámmal való újraegyesítés elsődleges fontosságú bármikor, amikor ez lehetséges és a gyermek legfőbb érdekét szolgálja. A családok, a gyermekvédelmi eljárásrendek és a rendszeres nyomon követés megfelelő értékelése azonban szintén fontos kell, hogy legyen. Rövid távú elhelyezés sürgethető a vészhelyzetre hivatkozva, de az is lényeges, hogy megvalósuljon a család alapos értékelése, és hosszú távú terv készüljön a gyermek részére, amilyen hamar csak lehetséges. Kulcsfontosságú az is, hogy megfelelő gyermekvédelmi irányelvek mentén működjenek azok a szervezetek, amelyek az elhelyezést irányítják, és hogy gyakori és kielégítő legyen a nyomonkövetés. Erőfeszítéseket kell tenni a szülővel/gondviselővel való kommunikáció fenntartásáért az újraegyesítés elősegítésére.
7. **Diszkrimináció tilalma** – egy gyermek joga ahhoz, hogy fajára, nemzetiségére, vallására, korára, nemére, szexuális hovatartozására, képességeire vagy családi állapotára tekintet nélkül védelemben részesüljön.
8. **Gyermekrészvétel és képviselő** – gyermekjog és jó gyakorlat. A felnőttek felelőssége tájékoztatni és felkészíteni a gyermekeket, és az életükre hatással lévő döntésekbe bevonni őket. Vészhelyzetben fontos a gyermekek számára, hogy életkoruknak megfelelő módon megértsék, hogy mi történik, miért történik, hova tartanak, és hogy a családtagjaik kaptak-e tájékoztatást. A kommunikációnak folyamatosnak kell lennie, és aszerint kell alakulnia, ahogy a helyzet változik, vagy ahogy a változó helyzettel kapcsolatos döntések formálódnak.

II. Kulcsfontosságú intézkedések gyermekek – többek között bentlakásos intézményekből érkező gyermekek – egyik országból a másikba történő meneküléséhez vészhelyzet idején

Általános útmutató gyermekek és családok egyik országból a másikba történő meneküléséhez vészhelyzet idején:

- **Amikor lehetséges, a gyermekeket felnőtt családtagjaikkal együtt kell evakuálni.**
- **Gyűjts, rendszerezz és rögzíts minden gyermekre és családtagra vonatkozó adatot** (többek között születési bizonyítványokat, útleveleket és más fontos jogi dokumentumokat, jelentéseket, fényképeket) könnyen szállítható, tűzvédett és vízálló tartóban. A kontextuális szervezéstől függően szükséges lehet a bizalmas adatkezelés biztosítása mellett a kulcsszereplőkkel való információ-megosztás, pl. helyi önkormányzattal vagy ENSZ-ügynökségekkel. A gyermekek számára szükséges iratok a fontos útiokmányokat foglalják magukba, amelyek megkönnyítik visszatérésüket a hazájukba.
- **Beszélgess a gyermekekkel.** A gyermekeket életkoruknak megfelelő és gyermekbarát módon fel kell készíteni a menekülésre. A fókusz arra kell helyezni, hogy meghallgassuk, megbeszéljük és azonosítsuk a félelmeiket, továbbá, hogy életkoruknak megfelelő módon

elegendő információt biztosítsunk számukra ahhoz, hogy megértsék, mi történik. A legalapvetőbb követelmény, hogy a gyermekek megérthessék, miért kell az otthonukat elhagyniuk, és hová tartanak. Azt is el kell mondanunk nekik, ha a szüleiket/gonozóikat az otthon elhagyásáról tájékoztatták. Bátorítani kell őket arra, hogy vigyenek magukkal egy személyes tárgyat.

- **Győződj meg róla, hogy valamennyi gyermeknél ott vannak az azonosítására alkalmas adatai.** Ezek a nevük, a születési dátumuk, a szüleik/gondiviselőik [1] és/vagy a gondivásukat ellátó személyek neve és elérhetősége, bármely fizikai vagy pszichés állapotukra vonatkozó adat, szedett gyógyszereik, allergiájuk vagy fogyatékoságuk, anyanyelvük és a gyermekek származása. Mindezeket úgy kell a gyermekhez rögzíteni, hogy adott esetben az adatok vízhatlanok maradjanak.
- A gyermekeket előre fel kell készíteni, hogy **mi a teendő, ha elszakadnak a családjuktól.** Ideális esetben verbálisan kell ezt az információt megosztani velük, és nyomtatott formában átadni számukra. További információért lásd [itt](#), a 35. oldalt.
- Győződj meg róla, hogy valamennyi **gyermek – a fogyatékosággal élő gyermekeket is beleértve – felkészült** arra, hogy el kell hagynia az otthonát, ahhoz **támogatást kap, és biztosítják a menekülését.** Szükség lehet különleges tervezésre és szállásra, és ennek a tervezési procedúra részévé kell válnia. A fogyatékosággal élő gyermekeknek szükségük lehet egészségügyi ellátásra vagy más szolgáltatásokra vagy erőforrásokra, amelyeket meg kell szervezni, és biztosítani kell az új helyszínen is.
- **Biztosíts megfelelő gyermekvédelmi eljárásrendeket és gyakorlatokat az ilyen körülményekre.** Minden segítőnek rendelkeznie kell gyermekvédelmi eljárással és gyakorlattal, amelyeket a szállítás vagy a menekülés közben alkalmaznak. Rendkívül fontos azonosítani és enyhíteni a további biztonsági kockázatokat, megállapítani azokat a helyeket, ahol a kockázatok bekövetkezhetnek a gyermekek menekülése során, valamint reagálni azokra[2]. A legalapvetőbb követelmény az, hogy az alvási, mosakodási lehetőségre, valamint arra az esetre, hogy mi a teendő, ha a gyermek a családjától elszakad, továbbá hogy hogyan jelentsük a gyermekek biztonságával kapcsolatos aggályokat, védelmi protokollokat állítsunk fel, és ezeket érthetően közöljük valamennyi felnőttel, gyermekkel és tinédzserrel.
- **Elsődleges fontosságú, hogy az evakuációt a legközelebbi biztonságos és megfelelő helyre szervezzük,** ha lehetséges, biztosítva a kulturális/nyelvi kapcsolaton keresztül a könnyű visszatérés elősegítését. Tartsd a gyermekeket földrajzilag a lehető legközelebb a származási helyükhöz és a családjukhoz, amíg az biztonságos. Ideiglenes vészhelyzeti menedékhelyekért lásd a Vészhelyzetben való alternatív gondivoskodás eszköztárat [itt](#), valamint a minimum előírásokat [itt](#), a 47. számú eszköznél. Mindent meg kell tenni a családjuktól elszakadt gyermekek családalapú alternatív ellátásának biztosításáért.

A fenti megfontolásokon kívül a következőket szintén megfontolásra érdemesnek tartjuk a családjuktól elszakadt gyermekeknél, ideértve a bentlakásos intézményekből érkező gyermekeket is.

- **Gyűjts, rendszerez és rögzíts minden gyermekre vonatkozó adatot külön aktába** (ideértve a születési bizonyítványokat, útleveleket és más fontos jogi dokumentumokat, jelentéseket, fényképeket) könnyen szállítható, tűzvédett és vízálló tartóban. Győződj meg róla, hogy a

dokumentumok között a szüleikre/gyámjukra vagy gondviselőjükre vonatkozó információ is szerepel. A kontextuális szervezéstől függően szükséges lehet a kulcsszereplőkkel való információ-megosztás, mint pl. helyi önkormányzat vagy ENSZ-ügynökségek, vagy a folyamatos titoktartás. A gyermekek számára szükséges iratok a fontos útiokmányokat foglalják magukban, amelyek megkönnyítik visszatérésüket a hazájukba.

- **Tájékoztasd a szülőt vagy a gyámot az áthaladásról/menekülésről.** Abban az esetben, ha a gyermeknek szülője vagy gyámja van, a gondozást ellátó szervezetnek időben tájékoztatni kell a szülőt vagy a gyámot még a gyermek más helyre történő távozása ELŐTT. Fontos megbeszélni a család egyesítésre, vagy ha a család az új helyen való elhelyezést nem szeretné, a távolabbi rokonoknál való elhelyezésre nyitva álló lehetőségeket, ha megállapítható, hogy a gyermek legfőbb érdekét ez szolgálja.
- **A testvéreket ne válaszd szét.** Mindent meg kell tenni az egyik helyről a másikra való menekülést megelőzően, aközben és azt követően azért, hogy a testvérek együtt maradhassanak.

III. Kulcsfontosságú intézkedések a gyermekek másik országba való érkezésekor

Általános útmutató gyermekek és családok másik országba érkezéséhez vészhelyzetben:

- Az ügynökségek/szervezetek munkatársainak az érkezési állomásokon kell találkozni a családokkal vagy csoportokkal, hogy meggyőződhetnek arról, hogy valamennyi családtag vagy gyermekcsoport együtt van. Ha bármelyik gyermek hiányzik, akkor haladéktalanul el kell indítani az esetlegesen elszakadt gyermek felkutatását, és fel kell venni a kapcsolatot a helyi gyermekvédelmi hatóságokkal, valamint valamely vészhelyzeti gyermekvédelmi koordináló szervvel (pl. UNICEF/UNHCR/ICRC).
- **Kérd meg a gyermeket, hogy azonosítsa azt a felnőttet, akivel utazik,** és mondja el, hogy milyen kapcsolat van közöttük. Ez segít a gyermekkereskedelemmel kapcsolatos incidensek megakadályozásában és az azokra adandó válaszban.
- **Üdvözlőld a gyermeket és családját,** és magyarázd el, hogy ki vagy és kinek dolgozol. Életkorának megfelelő módon magyarázd el a gyermeknek, hogy hol van, kivel fog maradni és miért van ott. **Kérd meg a gyermeket, hogy azonosítsa azt a felnőttet, akivel utazik.**
- **Kérd meg a gyermekeket és családokat, hogy azonosítsák, ha nekik/valakinek vagy aki velük együtt utazik, azonnali orvosi ellátásra van szüksége.** Legyél biztos benne, hogy van elérhető orvosi segítség azok számára, akik sürgős orvosi ellátásra szorulnak.
- **Vedd figyelembe, hogy a gyermek és a család éppen most volt részese egy traumatikus eseménynek.** Beszélj lassan, biztosítsd őket arról, hogy biztonságban vannak, dönts el, hogy van-e szükség azonnali orvosi vagy pszichológiai segítségre, és ha van, azonnal irányítsd őket tovább.
- **Győződj meg róla, hogy valamennyi gyermeknél ott vannak az azonosítására alkalmas adatai.** Ilyen lehet a nevük, a születési dátumuk, a szüleik/gyámjuk és a gondozásukat ellátó személyek neve és elérhetősége, bármely fizikai vagy mentális egészségükre vonatkozó adat, a szedett gyógyszereik, allergiájuk vagy fogyatékoságuk, anyanyelvük és a gyermek származása. Mindezeket úgy kell a gyermekhez rögzíteni, hogy adott esetben az adatok

vízhatlanok maradjanak. Ezeknek az adatoknak a gyermeknél kell lenniük, és egy másolatnak a szülőnél vagy a kijelölt felnőtt gondviselőnél. Ha nincs nála, azonnal rögzítsd azokat egy nyakba akasztható vízhatlan kártyára, és add oda a gyermeknek. Az adatokat a fogadó ügynökségnek/munkatársnak is rögzítenie kell. Vidd be az adatokat egy működő **azonosítási és nyomkövető rendszerbe**.

- **Haladéktalanul regisztráld a gyermekeket és családtagjaikat a helyi gyermekvédelmi hatóságoknál és nemzetközi szervezeteknél pl. UNICEF, UNHCR és/vagy ICRC, a jelenlétüktől függően.** A gyermekre vonatkozó adatok legalább a következőket kell, hogy tartalmazzák: név, születési idő, anyanyelv, származási hely, ideértve a nevelőotthon megnevezését is, település/régió, ha testvérrel utazik, annak neve és születési ideje, a szülők/gyámok vagy gondviselő neve és elérhetősége, ha van ilyen, a vele utazó gondviselő neve és elérhetősége, bármely egészségügyi adat vagy fogyatékoság, bármely rendszeresen szedett gyógyszer, és a hely, ahol a gyermek ideiglenesen tartózkodni fog.
- **A gyermekkel való rendszeres és életkorának megfelelő kommunikáció.** A fogadó szervezeteknek kiemelt feladata, hogy csökkentse a gyermek(ek) félelmét, felismerve azt, hogy éppen egy rendkívül traumatizáló esemény közepén vannak, és elegendő információt kell biztosítaniuk számukra, hogy lehetőleg ne érje őket váratlanul semmi. A legalapvetőbb követelmény, hogy a gyermekek megértsék, miért kellett az otthonukat elhagyniuk, hol vannak éppen, és meddig maradnak ott. Azt is el kell mondanunk nekik, ha a szüleiket/gondozóikat tájékoztatták a hollétükről.
- Győződj meg róla, hogy valamennyi **gyermek, beleértve a fogyatékosággal élőket is**, megfelelő egészségügyi ellátásban részesül vagy más támogatást kap az új helyszínen. Különös figyelmet kell fordítani védelmükre és a további védőintézkedések és az ezek kezelésére szolgáló protokollok vagy eljárásrendek azonosítására. A beszámolókra vonatkozó koordinációs mechanizmusokat előzetesen létre kell hozni.
- **Győződj meg arról, hogy megfelelő védőintézkedések és protokollok lettek kialakítva, és hogy a gyermekek és a felnőttek is tisztában vannak ezekkel.** Ezek legalább a következőket foglalják magukban: alvás szervezésével, mosakodási lehetőségekkel kapcsolatos protokollok, elszakadáskor mi a teendő, hogyan jelentsd a biztonsággal kapcsolatos aggályokat vagy a gyerekek és felnőttek biztonságával és jóllétével kapcsolatos egyéb információkat, és az azonosított gondviselőtől/gondviselőtől eltérő felnőttekkel való kapcsolatfelvétel. A gyermekeknek tudniuk kell, hogy hogyan és kinek jelenthetik a biztonságukkal kapcsolatos aggályukat. Az emberek gyakran akarnak segíteni vészhelyzetben, ideértve a munkatársakat és az önkénteseket is. Rendkívül fontos, hogy megfelelő magatartási kódexeket, védelmi intézkedésekre vonatkozó eljárásrendeket és érthető átvilágítási eljárásokat alkalmazzanak a gyermekek biztonságának biztosítása érdekében. Nem minden segítség jó segítség.

A fenti megfontolásokon kívül a következőket szintén megfontolásra érdemesnek tartjuk családjuktól elszakadt gyermekek esetén, ideértve a nevelőotthonokból származó gyermekeket is.

- **Tájékoztasd a szülőt vagy gyámot a gyermek tartózkodási helyéről.** Abban az esetben, ha a gyermeknek van ugyan szülője, de nincs vele (pl. mert Ukrajnában van), az ügynökségnek és/vagy a kijelölt felnőtt gondviselőnek tájékoztatni kell a szülőt/gyámot, hogy hol van a gyermek, és hogyan lehet vele kapcsolatba lépni, továbbá a szülővel/gyámmal való rendszeres kapcsolattartást kell ösztönözni, ha lehetséges. Ha a gyermek másik helyre távozik, a szülőt/gyámot azonnal tájékoztatni kell.

- A gyermek helyzetéről a rendelkezésre álló információtól függően fel kell becsülni, hogy a családalapú gondozás jelenleg elérhető-e, biztonságos-e, és a gyermek legfőbb érdekében áll-e. **Elsőbbséget kell élveznie – ha lehetséges – egy előzetesen jóváhagyott családi elhelyezésnek.**
- A gyermek aktáját rendszeresen frissíteni kell, és a dokumentumokat biztonságos helyen kell tartani. Ez magában foglalja valamennyi irat másolatát, a frissített kapcsolattartási adatokat, a gyermek egészségében, biztonságában, élelmezésében vagy pszichológiai szükségletében, fejlődésében történt változásokat. Magában foglalja továbbá a szülővel vagy a gondviselővel folytatott valamennyi kommunikációt is.

További útmutató

Az alábbiakban olyan linkek következnek, amelyek a humanitárius események közben családjuktól elszakadt vagy kísérő nélküli gyermekekkel való munkához nyújtanak globális útmutatót. Minden eddigi információ a linkeken elérhető dokumentumok főbb pontjairól ad tájékoztatást és összefoglalót.

1. [Gyakorlati kézikönyv a kísérő nélküli és családjuktól elszakadt gyermekekhez](#)
2. [Gyakorlati kézikönyv a kísérő nélküli és családjuktól elszakadt gyermekekhez](#)
3. [Alternatív gondoskodás vészhelyzetben eszköztár](#)
4. [Minimum gyermekvédelmi előírások a humanitárius tevékenységnél](#)

Az alábbiakban egy ellenőrző listát bocsátunk rendelkezésre, hogy a humanitárius válsághelyzetben ezzel segítsük a gyermekek menekülése során a jó gyakorlatok alkalmazását és a gyermekek védelmének biztosítását. Javasoljuk, hogy ezt használja mindenki, aki közvetlenül kapcsolatba lép az Ukrajnán belül menekülő vagy más országba érkező gyermekekkel és a családokkal.

I. SZ. MELLÉKLET HUMANITÁRIUS VÁLSÁGHELYZETBEN MENEKÜLŐ GYERMEKEKRE VONATKOZÓ MEGFONTOLÁSOK – ELLENŐRZŐ LISTA

Leírás	Megjegyzések	
II. INTÉZKEDÉSEK GYERMEKEK EGYIK ORSZÁGBÓL A MÁSIKBA TÖRTÉNŐ MENEKÜLÉSEKOR		
Általános útmutató		
Ellenőrizd, hogy a gyermekek és családok jogi és egyéb dokumentumai rendelkezésre állnak a biztonságos utazáshoz	o	
Ellenőrizd, hogy a gyermekek tájékoztatást kaptak az utazásról és felkészítették őket arra	o	
A gyermekek egy személyes tárgyat vihetnek magukkal	o	
A gyermekeknél vannak-e az azonosításukhoz szükséges információk	o	
A gyermekek tisztában vannak-e azzal, hogy mi a teendő, ha elszakadnak családtagjaiktól vagy gondviselőiktől	o	
Megtörténtek-e az előkészületek a fogyatékossgal élő gyermekek biztonságos utazásához	o	
A fogyatékossgal élő gyermekek tájékoztatást kaptak-e az utazásról és felkészítették-e őket arra	o	
Azonosítsd az utazáshoz kapcsolódó lehetséges védelmi és biztonsági kockázatokat (különösen az elszakadás/zaklatás/emberkereskedelem, [szexuális] visszaélés, egészségügyi és biztonsági kockázatokat)	o	
Azonosítsd az utazás során szükséges védelmi és biztonsági kockázatok csökkentéséhez és az azokra való reagáláshoz szükséges intézkedéseket	o	

Készíts konkrét tervet a gyermekek utazás közbeni védelme érdekében	o	
További útmutató elszakadt gyermekekhez, ideértve a nevelőotthonból származó gyermekeket is		
Győződj meg arról, hogy a gyermekek személyi aktái rendelkezésre állnak a biztonságos utazáshoz	o	
A gyermekek szülei/gyámjai tájékoztatást kaptak az utazásról	o	
Rendelkezésre kell állnia egy tervnek a gyermekek gondozására (biztonságuk és legfőbb érdekük szerint) arra az esetre, ha a szülők/gondviselők nem akarják a gyermekek új helyen történő elhelyezését	o	
Bizonyosodj meg róla, hogy valamennyi testvér együtt utazik	o	
INTÉZKEDÉSEK A GYERMEKEK MÁSIK ORSZÁGBA ÉRKEZÉSEKOR		
Általános útmutató		
Találkozz a gyermekekkel, családokkal és gyermekcsoportokkal az érkezési pontnál vagy érkezési állomásokon	o	
Üdvözlőld a gyermekeket, a családokat és a gyermekcsoportokat, mutatkozz be, és mutasd be a szervezetedet, továbbá magyarázd el nekik, hogy hol fognak tartózkodni, és mik a következő lépések	o	
Kérdezd meg a gyermekeket arról, hogy kik azok a felnőttek, akikkel együtt utaznak, és milyen kapcsolatban állnak velük	o	
Óvatosan kezdeményezz beszélgetést a gyermekekkel és családokkal, empátiát és megértést sugallva azokkal a nehézségekkel kapcsolatban, amelyeket éppen átélnek	o	

Rögzítsd egy nyilvántartásban a legfontosabb azonosító adatokat, többek között a nemzetközi szervezetek és a helyi gyermekvédelmi hatóságok segítségével, ha szükséges	☐	
Figyeld meg a gyermekeket és a családokat, kezdeményezz velük beszélgetést, és mérd fel, hogy van-e azonnali szükségük egészségügyi, pszichológiai vagy egyéb ellátásra	☐	
Ha szükséges, küldd tovább a gyermekeket egészségügyi, pszichológiai vagy egyéb ellátásra	☐	
Ellenőrizd, hogy a gyermekek és családok rendelkeznek-e saját azonosításukra alkalmas adataikkal	☐	
Lásd el a gyermekeket azonosításukra alkalmas adatokkal, ha náluk nincsenek ilyenek	☐	
Rögzítsd a gyermekek és a családok adatait egy rendelkezésre álló, hivatalos személyazonosító és nyomkövető rendszerben	☐	
Rendszeresen beszélj a gyermekekkel és a családokkal, és tájékoztasd őket arról, hogy mi történik, és ha változik a terv	☐	
Biztosíts megfelelő ellátást és támogatást a fogyatékossgal élő gyermekeknek és gondviselőiknek	☐	
Küldd tovább a gyermekeket és gondviselőjüket azonnali és előre látott igények felmerülésekor a segítőkhöz	☐	
Azonosítsd az új helyre érkezéshez kapcsolódó, lehetséges biztonsági kockázatokat	☐	
Azonosítsd az új helyen felmerülő biztonsági kockázatok csökkentéséhez és az azokra való reagáláshoz szükséges intézkedéseket	☐	

Készíts konkrét tervet a gyermekek új helyen való védelme érdekében	☐	
Tedd lehetővé, hogy a gyermekek tisztában legyenek azzal, hogy hogyan és kinek jelenthetik a biztonságukkal kapcsolatos félelmeiket	☐	
Tedd lehetővé, hogy a gyermekek tisztában legyenek azzal, hogy mi a teendő, ha elszakadnak a családtagjaiktól vagy a gondviselőiktől az új helyen	☐	
Tedd lehetővé, hogy magatartási kódex és átvilágítási eljárásrend álljon rendelkezésre a személyzet és az önkéntesek részére	☐	
További útmutató elszakadt gyermekekhez, ideértve a nevelőotthonból származó gyermekeket is		
Győződj meg arról, hogy a gyermekek személyi aktái a gyermekekkel együtt megérkeztek és biztonságban rendelkezésre állnak az új helyen	☐	
Tájékoztasd a szülőket/gyámokat a gyermekek aktuális tartózkodási helyéről	☐	
Segítsd elő a gyermekek és a szüleik/gyámjaik közötti kapcsolatfelvételt és kommunikációt	☐	
Részesítsd előnyben az előzetesen jóváhagyott családi környezetben való elhelyezést, amikor az szükségesnek, biztonságosnak és a gyermek legfőbb érdekében állónak látszik	☐	
Rendszeresen kövesd nyomon a gyermekeket az elhelyezésükre szolgáló helyen, és frissítsd a gyermekek személyi aktáit	☐	
Győződj meg arról, hogy a minimum előírásokat betartják, ha a gyermekek ideiglenes menedékhelyen tartózkodnak	☐	

A Changing The Way We CareSM (CTWWC) programot a Catholic Relief Services and Maestral International valósítja meg egyéb globális, nemzeti és helyi partnerekkel együttműködve a gyermekekről való gondoskodás megváltoztatása érdekében világszerte. Legfőbb globális partnereink a Better Care Network, Lumos Foundation, és a Faith to Action. A CTWWC-t részben az USAID Global Development Alliance, a MacArthur Alapítvány és a GHR Alapítvány finanszírozza.

A jelen tájékoztató az amerikai embereknek a United States Agency for International Development (USAID) közreműködésével kifejezett nagylelkű támogatásával jöhetett létre. A tartalomért a Changing the Way We Care felelős, és az nem minden esetben tükrözi a USAID vagy az Egyesült Államok Kormányának nézeteit.

A magyar nyelvre fordítást a Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány végezte.

[1] A jelen dokumentumban a szülő/gyám a biológiai szülőkre utal, míg a gyám a gyermekért jogilag elismert módon felelős személyt takarja. A gondviselő azt – a gyermek gondozását ellátó személyt – jelenti, aki a gyermekkel együtt utazik.

[2] Ezek többek között, de nem kizárólagosan az alábbiak lehetnek: a családtól való elszakadás kockázata; erőszak, visszaélés, kizsákmányolás kockázata; a gondviselő, a munkatársak vagy mások által végrehajtott szexuális kizsákmányolás és visszaélés kockázata; pszichológiai szenvedés; emberkereskedelem kockázata; és stigmatizálás. Lásd [itt](#) a gyermekek menekülését megelőzően, ez alatt és ezt követően felmerülő kockázatokat.